

Ірина ЦЮРЯК,

orcid.org/0000-0003-4369-9360

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри мистецької освіти

Житомирського державного університету імені Івана Франка
(Житомир, Україна) tsyurya050@gmail.com

Анна ЧЕРНИШОВА,

orcid.org/0000-0003-4285-0022

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри мистецької освіти

Житомирського державного університету імені Івана Франка
(Житомир, Україна) _anka_910@ukr.net

КОЛИСКОВА ПІСНЯ ЯК АРТ-ОБ'ЄКТ: ВИКОНАВСЬКІ АСПЕКТИ ТА СТИЛЬОВІ ПОШУКИ

Мета статті – висвітлення виконавських аспектів та стилевих пошуків виконання колискових пісень у сучасному вокальному мистецтві. Методологія дослідження базується на комплексному підході, який пов'язує вживання культурологічних, естетичних, історичних принципів дослідження українських колискових пісень та музичної культурології. До основних методів дослідження належать аналіз сучасної наукової літератури, нотних джерел, спостереження, а також узагальнення і осмислення фактологічного матеріалу, отриманого з практики виконання. Теоретичне та практичне значення роботи полягає у можливості використання її результатів у розробці навчальних курсів з історії української музики, теорії та історії сучасного вокального виконання, варіативних курсів з музичного мистецтва, а також у музикознавчих, культурологічних і педагогічних дослідженнях. Матеріали дослідження можуть слугувати основою для проведення наукових аналізів у сфері музичної критики, культурно-просвітницьких проєктів та виховної роботи. Висновки. У статті розкрито музичну сутність українських колискових, що характеризується простотою, плавністю мелодії та інтимністю звучання, які забезпечують заспокійливий ефект для дитини. Розглянуто сучасні виконавські підходи до стилістики колискових, зокрема тенденцію до поєднання різних музичних стилів, що дозволяє вокалістам інтегрувати елементи різних жанрів, зберігаючи традиційну ніжність та одночасно додаючи сучасне звучання. Наведено приклади сучасних проєктів, присвячених колисковим, таких як «Антологія українських колискових» Елли Євтушенко, «Колискові з українською душею» (бренд «Малютка» у співпраці з українськими артистами MamaRika та KOLA) та проєкт «Новітня українська колискова». Окреслено декілька слушних порад щодо виконання колискових пісень в сольному та ансамблевому співі. Встановлено, що незалежно від форми виконання – сольного чи ансамблевого – головним завданням залишається передача почуттів турботи, любові та тепла, акцентування уваги на виразності тексту та емоційному наповненні, а також досягнення заспокійливого ефекту.

Ключові слова: колискова пісня, вокальна інтерпретація, сучасне музичне мистецтво.

Ірина TSYURYAK,

orcid.org/0000-0003-4369-9360

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Art Education
Zhytomyr Ivan Franko State University
(Zhytomyr, Ukraine) tsyurya050@gmail.com

Anna CHERNYSHOVA,

orcid.org/0000-0003-4285-0022

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Head of the Department of Art Education
Zhytomyr Ivan Franko State University
(Zhytomyr, Ukraine) _anka_910@ukr.net

A LULLABY AS AN ART OBJECT: PERFORMING ASPECTS AND STYLISTIC SEARCHES

The purpose of the article is to highlight the performing aspects and stylistic searches of performing lullabies in modern vocal art. The research methodology is based on a comprehensive approach, which connects the use of cultural,

aesthetic, historical principles of the study of Ukrainian lullabies and musical cultural studies. The main research methods include the analysis of modern scientific literature, sheet music sources, observation, as well as the generalization and understanding of factual material obtained from performance practice. The theoretical and practical significance of the work lies in the possibility of using its results in the development of educational courses on the history of Ukrainian music, theory and history of modern vocal performance, variation courses on musical art, as well as in musicological, cultural and pedagogical research. Research materials can serve as a basis for conducting scientific analyzes in the field of music criticism, cultural and educational projects, and educational work. Conclusions. The article reveals the musical essence of Ukrainian lullabies, which is characterized by simplicity, smoothness of melody and intimacy of sound, which provide a soothing effect for the child. Modern performance approaches to lullaby style are considered, in particular, the tendency to combine different musical styles, which allows vocalists to integrate elements of different genres, preserving traditional tenderness and adding a modern sound at the same time. Examples of modern projects dedicated to lullabies are given, such as «Anthology of Ukrainian lullabies» by Ella Yevtushenko, «Lullabies with a Ukrainian soul» («Malyutka» brand in cooperation with Ukrainian artists MamaRika and KOLA) and the project «Newest Ukrainian lullaby». Some useful tips for performing lullabies in solo and ensemble singing are outlined. It has been established that regardless of the form of performance - solo or ensemble - the main task remains the transfer of feelings of care, love and warmth, emphasizing the expressiveness of the text and emotional filling, as well as achieving a calming effect.

Key words: lullaby, vocal interpretation, modern musical art.

Постановка проблеми. Українські колискові пісні, будучи одними з найдавніших зразків фольклору, нині набувають нового життя в різних музичних стилях і виконаннях. Сучасні артисти активно переосмислюють колискові, поєднуючи традиційні мелодико-інтонаційні моделі з елементами академічного, естрадного, джазового чи етно-електронного звучання, завдяки чому розширюється як виконавський арсенал, так і можливості популяризації української музичної спадщини. Дослідження цих процесів є важливим не лише для збереження автентичних традицій, а й для розуміння динаміки культурного розвитку, формування сучасних підходів до вокальної інтерпретації та зміцнення позицій української музики у глобальному культурному просторі.

Аналіз досліджень. У працях українських дослідників колискова пісня розглядається з різних наукових позицій, що в сукупності формує цілісне уявлення про жанр і його сучасні інтерпретації. Зокрема, Г. Довженок (Довженок, 1984) здійснила систематизацію та класифікацію українських колискових пісень, визначивши їх тематичні групи й образну систему, що стало фундаментом для подальших фольклористичних і музикознавчих студій. Питання функціонування колискової в традиційній культурі та її етнопедагогічного значення розкрито у працях Я. Левчук (Левчук, 2008) і Л. Рубан (Рубан, 2022), які розглядають жанр як важливий чинник виховання, формування світогляду та культурної ідентичності. Водночас А. Копейкіна (Копейкіна, 2025) та А. Ткач (Ткач, 2020) зосереджуються на трансформації колискової пісні в сучасному музичному просторі, аналізуючи її адаптацію в професійній творчості та зміну функцій у нових соціокультурних умовах. Сукупно ці дослідження створюють наукову основу для аналізу сучасних вокальних інтерпретацій колискових пісень.

Мета статті полягає у висвітленні виконавських аспектів та стилевих пошуків виконання колискових пісень у сучасному вокальному мистецтві.

Виклад основного матеріалу. Процеси оновлення сучасного вокального мистецтва зумовили переосмислення жанрових ознак колискової пісні, у межах якого усталені традиційні параметри зазнали трансформації під впливом актуальних виконавських прийомів, нових підходів до аранжування та експериментальних інтерпретаційних стратегій.

Однією з провідних тенденцій музичної культури сьогодення є активна взаємодія різностильових елементів, що розширює художній інструментарій вокалістів і сприяє міжжанровій інтеграції. У результаті колискова набуває здатності поєднувати характерну для неї інтонаційну стриманість і заспокійливу функцію з сучасними засобами звукової виразності, формуючи нові моделі звучання.

Застосування імпровізаційних принципів і орнаментальної мелізматики є типовим для виконавців джазового та R&B-напрямів і сприяє структурному ускладненню мелодичної лінії. Натомість у практиці інди- та поп-виконавства поширеним є використання таких вокальних прийомів, як vocal fry, sry voice і фальцет, що дозволяє актуалізувати емоційні стани інтимності, психологічної напруги або вразливості. Водночас техніка м'якого звуковидобування (soft singing) виконує функцію формування камерного, заспокійливого акустичного простору (Черевченко, 2007).

У межах експериментального музичного напрямку окремі представники сучасного вокального мистецтва звертаються до нетрадиційних способів звуковидобування, зокрема горлового та обертоного співу, а також технік бітбоксингу, з метою суттєвого розширення акустичних можливостей людського голосу.

Важливу роль у реалізації таких виконавських стратегій відіграє робота з мікрофонним підсиленням, що принципово відрізняється від умов акустичного виконання. Використання мікрофона надає змогу актуалізувати надзвичайно тонкі темброві й динамічні відтінки голосу, які за відсутності технічної підтримки залишалися б непомітними, зокрема шепіт, контрольоване дихання та інші мінімалістичні вокальні прийоми.

У сучасній аранжувальній практиці традиційна колискова пісня може бути інтерпретована в поєднанні з електронними ритмічними моделями lo-fi, що ґрунтуються на повільному хіп-хоповому пульсі, джазовій гармонії та спеціальних звукових ефектах, які імітують естетику «низької якості» звучання (low fidelity). Такі художні рішення набувають особливої актуальності в контексті культурно рефлексивних та експериментальних підходів, спрямованих на переосмислення функціонального призначення і семантичного наповнення колискової пісні в умовах сучасного глобалізованого середовища.

Сьогодні спостерігається активізація мистецьких ініціатив, орієнтованих на оновлення жанру колискової, зокрема й у межах українського культурного простору.

Показовим прикладом є проєкт «Антологія українських колискових», реалізований поетесою, перекладачкою та музиканткою Еллою Євтушенко. У межах цього проєкту було створено добірку з вісімнадцяти автентичних зразків колискових пісень, представлених в авторських обробках і оприлюднених на YouTube-каналі «Коліскові для Лавріна». До репертуару увійшли пісні з різних регіонів України, а також із суміжних територій, зокрема Підляшшя та Воронежчини. За авторським задумом, зібрані твори відрізняються різноманітністю емоційних станів – від світлих і грайливих до споглядальних, сумних і психологічно зрілих, що підкреслює багатомірність жанру колискової пісні в сучасному культурному осмисленні (Проєкт «Антологія українських колискових», 2024).

«Коліскові з українською душею». Бренд «Малютка» у співпраці з українськими артистами MamaRika та KOLA відродив традиційні колискові. Деякі слова було адаптовано для сучасної аудиторії, щоб зробити їх більш зрозумілими. До альбому увійшли такі пісні як «Спи, дитинко, в колісочці й велика рости», «Ой люлі-люлі, налетіли гулі», «Пішла киця по водицю».

Мелодійні колискові вже доступні на платформах Spotify, YouTube, YouTube Music і Apple Music. «Ми хочемо, аби кожен українець мав можливість

почути ті пісні, які віками співали наші предки на цій землі...», – розповідають автори проєкту (Коліскові з українською душею, 2024).

Проєкт «Новітня українська колискова», започаткований у 2019 році, збирає та досліджує сучасні авторські колискові, аби зберегти та популяризувати цей жанр в українській культурі. Перші результати такої мистецької розвідки з любов'ю зібрані у мистецький нон-фікшн Наталки Маринчак та збірку оригінальних партитур. А продовжуватиметься проєкт через дослідження поглядів на колискову сучасних митців та фахівців і пропонується долучитись до ініціативи художникам, перформерам, музикантам, композиторам, диригентам, письменникам, поетам, філологам, фольклористам, психологам, адже це спроба «вийти за межі» (Проєкт «Новітня українська колискова», 2025).

Таким чином, результати проведеного аналізу підтверджують обґрунтованість положення про те, що сучасна вокальна практика характеризується використанням значно ширшого спектра виконавських прийомів порівняно з канонічними моделями традиційного співу. Попри збереження художньої та культурної значущості автентичних колискових пісень, актуальні музичні процеси сприяли залученню нових вокально-технічних засобів, що істотно розширює виразові можливості жанру та підвищує його стилістичну варіативність.

Виклад матеріалу здійснюється з власного практичного досвіду виконання колискових пісень. Розглянемо особливості сценічної подачі колискових у сольному співі.

Вокальна майстерність виконавця колискової передбачає високий рівень технічного володіння голосом та контроль над процесом звукоутворення. Виконання має відбуватися м'яким, делікатним звуком із застосуванням плавної атаки та приглушеної динаміки (*piano-pianissimo*), при цьому голос зберігає ніжність, лагідність і відсутність форсування. Гармонійна взаємодія грудного та головного регістрів досягається через змішане звукоутворення: грудний регістр забезпечує теплоту й бархатистість тембру, а головний надає легкість і прозорість звучання. Вібрато рекомендується виконувати повільно, хвилеподібно і ненав'язливо, оскільки його відсутність або надмірність може порушити емоційний ефект твору. Артикуляція повинна залишатися чіткою, але м'якою, без різких приголосних, щоб кожне слово було зрозумілим і передавало сенс заспокійливого тексту. Використання *rubato* – варіації темпу через прискорення або уповільнення – сприяє природності та емоційній виразності мелодії, надаючи їй

ефект живого виконання. Загальний темп твору, як правило, повільний.

Соло-виконавці повинні володіти не лише вокальною технікою, а й емоційною виразністю та акторською майстерністю. Головна мета полягає у створенні відчуття інтимності, так, начебто співак звертається до однієї дитини, а не до широкої аудиторії.

При цьому слід уникати надмірної театральності та перебільшеної експресії. Музичний супровід має бути стриманим, щоб не заглушати голос; зазвичай використовуються класична гітара, фортепіано або етнічні інструменти, що формують делікатний фоновий контур.

Колискові можуть виконуватися у народній, академічній або стилізованій манері. Автентичне виконання вимагає відтворення народної манери, часто а *carrella*. Академічне виконання передбачає дотримання класичних вокальних правил із збереженням інтимності. У сучасних інтерпретаціях дозволяється інтегрувати елементи джазу, авторської пісні та інших жанрів, що відкриває нові можливості для розкриття мелодії.

Сценічна презентація виконавцем колискової передбачає продумування образу: одяг має бути простим, натуральним та зручним, можливо включення етнічних деталей або сучасного мінімалістичного стилю для підкреслення концепції виступу.

Таким чином, виконання колискової соло-вокалістом перетворює особистий інтимний досвід на універсальне емоційне переживання, дозволяючи слухачу відчувати заспокійливу силу материнського голосу.

Наразі зупинимося на основних засобах виконання колискових пісень у ансамблевому співі.

На відміну від сольного виконання, ансамблева подача може використовувати різноманітні динамічні відтінки та тембри, щоб створити більш об'ємне і виразне звучання. Водночас, ключовою залишається м'яка, тиха динаміка, що імітує інтимність оригінального виконання. Ансамбль має зберігати характерну для колискових інтонацію заколисування, що створюється шляхом багаторазового повторення коротких музичних фраз у вузькому діапазоні (Цюряк, Чернишова, 2024).

Аранжування колискових пісень має залишатися стриманим і підкреслювати мелодію, а не перевантажувати її деталями. Використання

повторюваних мотивів та монотонних фраз сприяє створенню гіпнотичного ефекту, притаманного традиційним виконанням жанру.

Не менш значущими є сценічні та емоційні аспекти ансамблевого співу. Постановка повинна формувати камерну та інтимну атмосферу, що досягається через відповідне освітлення та мінімалістичну сценографію. Рухи виконавців мають залишатися плавними та стриманими, без надмірної жестикуляції. У складі ансамблю часто виділяється соліст, який веде основну мелодійну лінію, тоді як інші учасники створюють підтримуючий вокальний фон. Емоційна подача пісні має бути щирою, спокійною та невимушеною, без надмірної драматизації.

Хоча характер колискових зазвичай монотонний, ансамблеве виконання дозволяє впроваджувати композиційні елементи, що формують динамічні контрасти: поступове збільшення кількості голосів, введення додаткових гармонійних шарів і повернення до спокійного звучання. Багатоголосся може використовуватися для виділення окремих фраз тексту, що дозволяє глибше передати його смислове навантаження, не втрачаючи при цьому головної функції – заспокоєння слухача.

Отже, незважаючи на специфіку сольного чи ансамблевого виконання, ключовим залишається передача тепла, турботи та любові. Виконавці повинні приділяти увагу виразності тексту та емоційного наповнення, створюючи ефект заспокійливої атмосфери, що відповідає суті жанру колискової пісні.

Висновки. У дослідженні розглянуто виконавські підходи до стилістики колискової пісні. Охарактеризовано особливості сценічної подачі колискових у сольному й ансамблевому співі. З'ясовано, що вказаний процес має свої особливості, які залежать від інтерпретації, стилю та поставленого сценічного завдання. Робота не вичерпує всіх аспектів окресленої тематики. Подальших розв'язань, на нашу думку, потребують перспективи розвитку сучасного музичного мистецтва, що вбачаються нами в періодичному поверненні до національних витоків у синтезі з різними пісенними пластами: фольклором, традиційною музикою європейських народів та сучасними жанрами й стилями.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Довженок Г. В., Луганська К. М. Українські народні колискові пісні та забавлянки. Київ : Наукова думка, 1984. 471 с.
2. Колискові з українською душею у виконанні MamaRika і KOLA. URL : <https://varta.com.ua/news/ukraine/1228550> (дата звернення: 01.02.2026).
3. Копейкіна А. Колискові одеських композиторів : сучасне звучання та опора на фольклор. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2025. Вип. 85. Т. 2. С. 92-96.

4. Левчук Я. М. Традиційний український дитячий фольклор : когнітивні можливості формування світогляду : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.01.07. Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2008. 17 с.
5. «Почавшись з особистого інтересу, він переріс у пошук коріння» : Євтушенко про проєкт «Антологія українських коліскових». URL : <https://suspilne.media/culture/857703-pocavsis-z-osobistogo-interesu-vin-pereris-u-posuk-korinna-ella-evtushenko-pro-antologiu-ukrainskih-koliskovih/> (дата звернення: 29.12.2025).
6. Проєкт «Новітня українська коліскова». URL : <https://novascena.org/novitnya-ukrayinska-kolyskova/> (дата звернення: 29.12.2025).
7. Рубан Л. Роль коліскової пісні у духовному вихованні дитини. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 55. Т. 2. С. 307–314.
8. Ткач А. Коліскові пісні та їх роль у контексті традиційної культури. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв*. Серія : Музичне мистецтво. 2020. 3(2). С. 181–188.
9. Черевченко В. В. Образно-символічний простір українських коліскових пісень. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства : зб. наук. праць / ред. кол. : В.В. Левицький, Л.І. Белехова та ін. Хмельницький : ХНУ, 2007. Ч. II. Вип. 3. С. 282–286.*
10. Цюряк І., Чернишова А. Хорове мистецтво – виклики сучасності. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2024. Вип. 74. Том 2. С. 142-147.

REFERENCES

1. Dovzhenok H. V., Luhanska K. M. (1984) *Ukraini narodni kolyskovi pisni ta zabavlianky*. [Ukrainian folk lullabies and nursery rhymes]. Kyiv : Naukova dumka. 471. [in Ukrainian].
2. Kolyskovi z ukrainskoiu dusheiu u vykonanni MamaRika i KOLA. (2024) [Lullabies with a Ukrainian soul performed by MamaRika and KOLA]. URL : <https://varta.com.ua/news/ukraine/1228550> (data zvernennia: 01.02.2026). [in Ukrainian].
3. Kopyeikina A. (2025) Kolyskovi odeskykh kompozytoriv : suchasne zvuchannia ta opora na folklor. [Lullabies of Odessa composers : modern sound and reliance on folklore]. Aktualni pytannia humanitarnykh nauk. Drohobych : Vydavnychiy dim «Helvetyka». 85 (2). 92-96. [in Ukrainian].
4. Levchuk Ya. M. (2008) Tradytiiniy ukrainskyi dytiachyi folklor : kohnityvni mozhlyvosti formuvannia svitohliadu : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. filol. nauk : 10.01.07. [Traditional Ukrainian children's folklore: cognitive possibilities of worldview formation: abstract of the dissertation for obtaining the scientific degree of candidate of philological sciences : 10.01.07]. Kyiv. nats. un-t im.T. Shevchenka. Kyiv. 17. [in Ukrainian].
5. «Pochavshys z osobystoho interesu, vin pereris u poshuk korinnia» : Yevtushenko pro proiekt «Antolohiia ukrainskykh kolyskovykh». (2024) [«Beginning with a personal interest, it grew into a search for roots» : Yevtushenko about the «Anthology of Ukrainian Lullabies» projec]. URL : <https://suspilne.media/culture/857703-pocavsis-z-osobistogo-interesu-vin-pereris-u-posuk-korinna-ella-evtushenko-pro-antologiu-ukrainskih-koliskovih/> (data zvernennia: 29.12.2025). [in Ukrainian].
6. Proiekt «Novitnia ukrainska kolyskova». [The «Newest Ukrainian Lullaby» project]. URL : <https://novascena.org/novitnya-ukrayinska-kolyskova/> (data zvernennia: 29.12.2025). [in Ukrainian].
7. Ruban L. (2022) Rol kolyskovoï pisni u dukhovnomu vykhovanni dytyny. [The role of a lullaby in the spiritual upbringing of a child]. Aktualni pytannia humanitarnykh nauk. Drohobych : Vydavnychiy dim «Helvetyka». 55 (2). 307–314. [in Ukrainian].
8. Tkach A. (2020) Kolyskovi pisni ta yikh rol u konteksti tradytiinoï kultury. [Lullabies and their role in the context of traditional culture]. Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu kultury i mystetstv. Seriia : Muzychne mystetstvo. 3(2). 181–188. [in Ukrainian].
9. Cherevchenko V. V. (2007) *Obrazno-symvolichnyi prostir ukrainskykh kolyskovykh pisen*. [Figurative and symbolic space of Ukrainian lullabies]. Aktualni problemy filolohii ta perekladoznavstva : zb. nauk. prats. / red. kol. : V.V. Levytskyi, L.I. Bieliekhova ta in. Khmelnytskyi : KhNU. 3(2). 282–286. [in Ukrainian].
10. Tsiuriak I., Chernyshova A. (2024) Khorove mystetstvo – vyklyky suchasnosti. [Choral art – modern challenges]. Aktualni pytannia humanitarnykh nauk. Drohobych : Vydavnychiy dim «Helvetyka». 74 (2). 142-147. [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 09.02.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 23.03.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 22.04.2026

Стаття поширюється на умовах
ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

